

Maartje Somers

Te consumeren met én zonder knipoog

MIJMERINGEN OVER DEMOCRATIE EN COMMERCIE
IN HET KADER VAN KLAPSTUK #11

Met de slotvoorstelling van het Leuvense Klapstukfestival,

Wanted: ballet for a contemporary democracy, boog het Australische dansgezelschap Chunky Move zich over zijn verhouding met het publiek.

Australië's populairste dansvoorstelling is een aaneenschakeling van hoogtepunten. De dansers bewegen in diagonalen over het toneel, strekken in extase de armen naar de hemel en maken hoge sprongen. De muziek, met aanzwellende violen, een stevige beat en hier en daar een panfluit, versterkt die extase. Het lijdt geen twijfel: hier wordt iets groots verricht. Het applaus, op de laatste donderdagavond van het Klapstukfestival in de schouwburg van Leuven, is dan ook overdonderend. *Australia's most wanted dance performance* heeft ook de violen in de borstkassen van de toeschouwers doen aanzwellen. De zaal gloeit van opwinding. Maar het Australische gezelschap Chunky Move is nog niet klaar. Er komt nog een toegift. In *Australia's most unwanted dance performance* bewegen de dansers in spasmen op atonale en elektronische muziek, ze dragen de maskers van de wolf en de drie biggetjes; ze spreken teksten. In plaats van blauw en rood (de meest geliefkoosde kleuren voor een achtergrond), is de achtergrond hier groen en roze.

Australia's most unwanted dance performance kreeg in Leuven net zo'n hard applaus als haar positieve tegenhanger. Geen wonder, want de twee danssequenties zijn het resultaat van een slimme grap. Als het eerste het beste marketingbureau heeft Chunky Move onder het Australische publiek een enquête laten houden waarin het precies kon aangeven waar het wél en níet van hield. De resultaten wor-

den in de voorstelling van Chunky Move met droge stem voorgelezen. Achter verteller Donna Aston hangt een landkaart van Australië; met een stok wijst ze Tasmanië aan als ze – bijvoorbeeld – meldt dat Tasmaniërs niet gesteld zijn op uitgebreide programmafolders, of West-Australië bij de mededeling dat West-Australiërs een opvallende voorkeur vertonen voor lokatietheater. De populairste choreografische elementen blijken: synchrone bewegingen en losse patronen. De populairste bewegingsstijlen: expressief, atletisch en sensueel. Dit alles wordt door de dansers op het podium met uitgestreken gezicht gedemonstreerd.

Tegen de wolf van de commercie is de aanval de beste verdediging, moet het gezelschap gedacht hebben. *Australia's most wanted dance performance* dwingt de toeschouwer immers na te denken over diens verlangen naar bevrediging en bevestiging en de manier waarop vele makers van commerciële producties hem proberen te behagen. Voor een festival als Klapstuk vormde deze voorstelling dan ook de ideale uitsmijter, het zoete, maar toch verantwoorde toetje. Na een festival vol conceptuele hersengymnastiek, met voorstellingen die in Australië resoluut in het *unwanted* pakket zouden belanden, mocht het publiek zich even laten gaan, zonder het verstand op nul te hoeven zetten. In de donkere schouwburgzaal konden men zich overgeven, gedachtenloos als de

massa, maar zonder zelf van die massa deel uit te maken. Dit stond immers tussen aanhangstekens, het was bestemd voor 'de goede verstaander'. Dat is nog wel het slimste aan *Australia's most wanted dance performance*: het is te consumeren met én zonder knipoog, ver-schaft dus bevestiging op elk gewenst niveau.

Zou België's meest geliefde dansvoorstelling erg verschillen van *Australia's most wanted dance performance*? En van die van Nederland? Waarschijnlijk niet. Er is een type entertainment dat overal aanslaat, of het nu gaat om een roman, een musical, een dansvoorstelling, een toneelstuk of een film. Laten we het *globalart* noemen. De kenmerken ervan zijn niet moeilijk te traceren. Zo valt mij altijd het grote aantal climaxen op. Disneyfilms, internationale entertainmentproducties als Keltische zang- en dansavonden of Zuidafrikaanse kinderdansshows, of hijgerige Harry Potterhoofdstukken – stuk voor stuk zijn het emotionele achtbanen. Gruwelijke tragiek, overwel-digende vreugde, allesverzengende liefde en vlammeende haat volgen elkaar in hoog tempo op. Dit alles wordt – behalve vooralsnog bij Potter, maar laten we J.K. Rowlings magische krachten niet onderschatten – doorgaans versterkt door muziek, een dikke notensaus die duidelijk maakt op welk moment je wat moet voelen. Want *globalart* moet boven alles helder zijn. Veel toeschouwers houden er niet van in het ongewisse gelaten te worden.

Maar het voornaamste kenmerk van *globalart* is: het gevoel waarmee de toeschouwer naar huis gaat. Dit is boven alles positief, wat niet hetzelfde is als vrolijk. Vanzelfsprekend overwint het goede het kwaad, maar zelfs als het goede hierbij forse klappen oploopt, zijn negativisme en hopeloosheid uit den boze en is humanisme sterk aan te raden. Geloof in de veerkracht van de mens, verzoening met de onafwendbare loop der dingen. Het *circle of life*-gevoel, naar de Disney-film *The Lion King*, waarin de dood van de oude leeuw de toeschouwer de strot wordt ingeramd met een groots lied over de pracht van kosmische omwentelingen. Een ander fijn voorbeeld is het door Céline Dion gezongen lied uit de film *Titanic*. *My heart will go on*, zingt Céline, en het *heart* is dat van Leonardo di Caprio die door toedoen van megalomane scheepsmagnaten zo droevig in de ijzige golven is verdwenen. Vroeger boog men eenvoudigweg het hoofd voor de slagen van het noodlot, nu spant men een proces aan of wordt men erdoor verrijkt. Wreed blijven ze, maar *zinneloos* wreed zijn ze nooit. *Feelgood* is voor *globalart*